

Скрипников П.М., Приходченко С.В.

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ БОЛЬОВОГО СИМПТОМУ В СУЧАСНІЙ ПРАКТИЦІ ЛІКАРЯ-СТОМАТОЛОГА

Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна

Актуальність. Больовий симптом у практиці лікаря-стоматолога - це перша ланка на шляху до встановлення діагнозу, вибору методу знеболювання й тактики лікування, невід'ємна частина щодо даних об'єктивного обстеження пацієнта й проведення диференціувальної діагностики захворювань. Феноменологія больових симптомів лицевої ділянки й порожнини рота зумовлена патологією не тільки зубощелепної системи, а й очей, приносних пазух, вух, ділянки шиї. До вищевказаних передумов різноманітності больових феноменів у сучасному житті додається вплив науково-технічного прогресу. Масове захоплення електронними пристроями почалося порівняно недавно - в останні 10 - 15 років. Активно використовуючи гаджет, людина звалює на шию важку ношу - постійну підтримку голови під сильним кутом, у цей час тиск на міжхребцеві диски у два рази вищий, ніж у звичайному положенні. Через це в більшості сучасних людей розвивається так званий «синдром комп'ютерної шиї» (англ. «text-neck»). Клінічно доведено, що внаслідок нього погіршується кровообіг у зоні шиї, виникає дегенерація міжхребцевих дисків і розвивається гіпермобільність у середньошийному відділі хребта, частіше бувають мігрені й головний біль, біль у ділянці спини й шиї. Таким чином, сукупність змін у шийному відділі хребта й клінічних проявів болю призводить до складності диференціації болю, а саме - ноцицептивного й нейропатичного генезу.

Мета дослідження – підвищити рівень первинної діагностики стоматологічного хворого, розуміння поширеності «синдрому комп'ютерної шиї» та його впливу на прояви ноцицептивного болю від дентоальвеолярних причин, виявлення причин орофасціального болю на первинному прийомі.

Методи дослідження. Діагностуючи первинний симптомокомплекс болю й виявивши «синдром комп'ютерної шиї», ми поглиблено працювали з низкою питань: сприйняття болю, типи болю, джерела болю, гострий і хронічний больовий синдром, ноцицептивний і нейропатичний біль, змішаний біль, біль як біосоціопсихологічна модель. Використовували загальноприйняті методи дослідження: загальне обстеження стоматологічного пацієнта, візуально-аналогова шкала болю (ВАШ) і шкала осіб Вонга-Бекера, додадково - опитувальник DN4 для діагностики нейропатичного болю й анкетування з метою вивчення способу життя пацієнта й виявлення симптомів «синдрому комп'ютерної шиї». Анкета складалася з таких запитань: який проміжок часу використовуються гаджети протягом доби, чи наявний біль різного генезу в спині, як часто пацієнт приймає знеболювальні засоби, яка добова фізична активність, наявність надмірної стомлюваності й «безпричинного» головного болю. У дослідженні взяли участь 20 хворих віком 17 - 19 років із різною стоматологічною патологією. Шкалу болю ВАШ і шкалу осіб Вонга - Бекера використовували як у первинній діагностиці, так і в оцінці якості анестезії й проведених маніпуляцій.

Результати дослідження. Серед респондентів усі 20 використовують гаджети понад 6 годин за добу, тримаючи голову під сильним кутом; у 80% респондентів наявні нейропатичний компонент болю й клінічні прояви «синдрому комп'ютерної шиї». З 20 осіб 15 постійно приймають знеболювальні засоби - кетанов і німесил, щоб купірувати зубний біль, та інші нестероїдні протизапальні препарати для припинення болю в шиї й спині. Важливо те, що 50 % респондентів уживали знеболювальні засоби перед прийомом у лікаря, що безумовно впливало на диференціацію больових феноменів лікарем. Сприйняття, характеристики болю й ефективність проведених маніпуляцій пацієнтів у зворотному зв'язку відрізнялися від даних, які вони надавали письмово, заповнюючи шкалу болю ВАШ і шкалу осіб Вонга – Бекера. Пацієнти з нейропатичним компонентом болю чутливіші до проявів болю від дентоальвеолярних причин і під час стоматологічних маніпуляцій. 15 із 20 пацієнтів страждають на дентофобію різної сили.

Висновки. Отже, стоматологу в сучасному житті необхідно розширювати свої погляди щодо первинної диференціації больових феноменів, ураховуючи біосоціопсихологічну модель болю, розуміти різноманітність проявів ноцицептивного й нейропатичного болю та вміти застосовувати їх у своїй клінічній практиці.

Скрипников П.М., Марченко А.В.

30-РІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КАФЕДРИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ

Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна

Кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів ПДМУ виповнюється 30 років. Її діяльність почалася 21 серпня 1991 року спочатку як кафедри інтернатури з терапевтичної стоматології. У зв'язку з розширенням обсягу й видів роботи має назву: кафедра післядипломної освіти лікарів-стоматологів. Розташована на базі КП «Полтавський обласний центр стоматології – стоматологічна клінічна поліклініка», приватних стоматологічних клінік і кабінетів м. Полтави, має клінічні бази в м. Чернігові та м. Кременчуці.

На кафедрі проводиться підготовка лікарів-інтернів за фахом „Стоматологія”, лікарів-слухачів циклів спеціалізації, стажування, тематичного удосконалення.

З 1998 р. кафедра мала статус опорної в системі післядипломної освіти за фахом “Стоматологія”, “Терапевтична стоматологія”, проводила розробку типових навчальних планів і програм спеціалізації (інтернатури) і підвищення кваліфікації лікарів, які були затверджені МОЗ і впроваджені в навчальний процес однопрофільних кафедр ЗВО України.

За період діяльності видано 5 монографій, 9 підручників, 65 навчальних посібників, із них 45 - із грифом ЦМК, 26 методичних рекомендацій, 54 патенти на винахід і корисну модель, 8 рацпропозицій, 29 інформаційних листів, 5 авторських свідоцтв.

У центрі постійної уваги колективу кафедри – підвищення якості навчання, оптимізація методів контролю знань, інноваційні підходи до викладання. Навчальний процес на кафедрі завжди відповідав розвитку сучасної стоматології.

Перспективними й актуальними для лікарів-інтернів і спеціалістів стали клінічні змагання. Так, 22 роки поспіль проводиться Всеукраїнський професійний конкурс «Шлях у світ майстерності» серед лікарів-інтернів однопрофільних кафедр. Кафедра брала участь у організації й проведенні Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності й семінару „Актуальні інфекції та їх профілактика”, обласного конкурсу серед дитячих стоматологів „Кращий лікар-профілактист”, регіонального етапу Міжнародного конкурсу реставраційних клінічних випадків від медичних ЗВО «CERAM X CASE CONTEST» (GCCC).

Авторською формою підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу на кафедрі став «Брейн-ринг у стоматології», який проводиться як ділова гра.

Інноваційним методом є дистанційне навчання, використання якого дає можливість безперервного розвитку, надання рівних прав у підвищенні професійної кваліфікації незалежно від місця проживання, динамічного процесу навчання і створення інформаційного потоку високої інтенсивності для великої кількості слухачів.

Важливе місце у впровадженні інновацій відіграє багаторічна співпраця з приватними стоматологічними клініками й кабінетами м. Полтави (клініки «Професорська стоматологія», „Аполлонія”, „Ортекс”, «Махаон», зуботехнічна лабораторія «МІКС-ЛАБ» та ін.). Серед інновацій у діагностиці стоматологічних хвороб надається інформація про нову технологію - конусно-променеву комп'ютерну томографію. Лікарям-інтернам і лікарям-курсантам представляють нові можливості застосування в стоматології операційних і ендодонтичних мікроскопів.

Наукові проблеми, над якими працює кафедра

– Підвищення ефективності ранньої діагностики, лікування, профілактики основних стоматологічних хвороб.

– Розробка методів і способів профілактики й лікування хворих із некаріозними ураженнями, карієсом і його ускладненнями, патологією тканин пародонта, захворюваннями слизової оболонки порожнини рота.

Кафедра брала участь у спільному проведенні науково-дослідних робіт щодо випробування стоматологічних матеріалів і обладнання й упровадження їх у практику лікаря-стоматолога, у сертифікації матеріалів і впровадження їх у лікувальний процес, була базою клінічних випробувань. Проведено медичні випробування препаратів «Магніколін», «Імудон», «Трофосан», «Вермілат», «Біофіл», «Пропосол», «Фитодент», «Стоматидин», «Клафоран», «Дальцикс-трипсин», вітчизняного пломбувального матеріалу «Кромлайт», «Ортохром», фотополімеризатора «ЛюксДент», пломбувального матеріалу для наповнення кореневих каналів АН+ фірми «Дентсплай», стоматологічних пломбувальних матеріалів фірми BSKO (США), адгезивного композерного матеріалу для фіксації «ДайректЦем плюс», засобів для догляду за порожниною рота компанії «СмітКляйнБічем», алмазних стоматологічних борів.

З 1991 року захищено 21 кандидатську дисертацію, підготовлено 128 магістрів, 40 клінічних ординаторів.

Структурна організація кафедри дозволяє проводити комплексне лікування основних стоматологічних хвороб населенню Полтави й Полтавської області. У 2011 році на базі кафедри створено Полтавський обласний науково-практичний центр захворювань слизової оболонки порожнини рота, основні завдання діяльності якого такі:

1. Профілактика стоматологічних захворювань із метою зниження захворюваності на патологію слизової оболонки порожнини рота, у тому числі передраку й раку.

2. Пропаганда здорового способу життя, профілактика захворювань слизової оболонки порожнини рота й їхніх ускладнень шляхом проведення занять із населенням Полтави й області, залучення засобів масової інформації, працівників медичних та інших закладів.

3. Надання населенню висококваліфікованої медичної допомоги в обласних, міських медичних закладах стоматологічного профілю.

У програму післядипломної освіти лікарів-стоматологів спільно з обласним онкологічним диспансером внесено розділ передракових, доброякісних і злоякісних новоутворів СОПР, особливості діагностики й лікування. В усіх районах області проведені клінічні конференції, семінари, клінічні розбори, для лікарів-стоматологів розроблено методичні рекомендації щодо методів обстеження СОПР у нормі та при патології, які спрямовані на поглиблення знань лікарів-стоматологів з онкології.